

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛІЯ КЛАСИЧНОГО ПРИВАТНОГО УНІВЕРСИТЕТУ У М. КРЕМЕНЧУК

Кафедра логістичного менеджменту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«СТРАХУВАННЯ»

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА

Викладачка	Цимбалістова Олена Абдурахимівна, завідувач кафедри логістичного менеджменту, доцент закладу вищої освіти, кандидат економічних наук
Контактний тел.	<u>+38(050)308-16-91</u>
E-mail:	<u>elena.cymbalistova@gmail.com</u>
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	<u>http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/2986</u>
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за графіком консультацій викладача, <i>Консультації off-line:</i> шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм філія КПУ <u>http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/6151</u>

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Страховання» є вибірковою для студентів бакалаврської програми спеціальності 073 Менеджмент (освітньої програми: Логістика). Згідно з навчальним планом денної форми навчання вивчення дисципліни заплановано на 6 семестр (3 курс).

Курс передбачає ознайомлення з особливостями вивчення процесів страхового забезпечення та механізмів страхового захисту майнових інтересів населення.

Об'єкт і предмет дисципліни: є організація роботи страховиків щодо забезпечення та реалізації потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті; система відносин між сторонами страхової угоди з приводу купівлі-продажу страхових послуг.

Місце дисципліни у навчальному процесі: навчальна дисципліна входить до блоку вибіркового компоненту «Бізнес-логістика»: вивчення даної дисципліни базується на концепціях і поняттях теорії управління якістю, логістики: ґрунтується на знаннях, отриманих під час вивчення таких навчальних дисциплін «Економіка і фінанси підприємства», «Статистика», «Менеджмент і адміністрування», «Маркетинг», «Операційний менеджмент», «Основи логістики», «Логістична інфраструктура», «Економіка логістики», «Логістичне обслуговування», «Виробнича і складська логістика», «Логістика постачання та дистрибуції», «Управління бізнес-процесами»; забезпечує базу для засвоєння

матеріалу з навчальних дисциплін «Управління логістичними проектами», «Транспортна логістика», «Контролінг логістичної діяльності», «Управління якістю логістичних робіт і послуг», «Маркетинг логістичних послуг», «Логістичний менеджмент», «Управління конкурентоспроможністю підприємства», та інші.

Освітній процес з дисципліни здійснюється за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; контрольні заходи. Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції; практичні заняття, а також консультації.

Практичні заняття передбачають: при проведенні практичних занять за всіма темами передбачено організувати бесіди по окремих питаннях теми, що розглядається на занятті.

При вивченні дисципліни використовується метод презентації. Для участі в такому практичному занятті студенти готують інформацію щодо різних тем дисципліни «Страховання», та презентують на практичному занятті.

При проведенні практичних занять передбачено формування уявлення про системну страхування, що відповідає вимогам міжнародних стандартів.

Самостійна робота студентів полягає у засвоєнні вивченого навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Консультації призначені для роз'яснення студентам теоретичних або практичних питань.

Засвоєння навчального матеріалу перевіряється за допомогою поточного контролю, який здійснюється на практичних заняттях у формі усних відповідей, самостійних робіт, тестових завдань, розв'язання практичних завдань та підсумкових тематичних контрольних робіт.

Оцінка якості засвоєння навчальної дисципліни «Страховання» включає проведення проміжного контролю, модульного контролю та складання диференційованого заліку.

Для модульного контролю засвоєння студентами навчального матеріалу, що вивчається під час аудиторних занять і самостійної роботи, передбачено проведення двох модульних контролів, порядок проведення та зміст яких наводиться в робочій програмі навчальної дисципліни з урахуванням наявних засобів діагностики. Для атестації студентів на відповідність їхніх знань з вимогам, викладеним в програмі навчальної дисципліни, а також в робочій програмі навчальної дисципліни «Управління якістю логістичних робіт і послуг» створюються фонди засобів педагогічної діагностики, які включають типові завдання, модульні контрольні роботи, тести тощо. Вони повинні забезпечувати об'єктивну оцінку знань, умінь та рівнів набутих компетенцій з освітньо-професійної програми: Логістика.

Підсумковий (семестровий) контроль після завершення 6 семестру здійснюється у формі заліку.

ФОРМАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна кількість годин – 120 год., у т. ч. 48 годин аудиторних занять і 72 години самостійної роботи студента. Кількість кредитів ECTS – 4.

Всього кредитів	Всього годин	Аудиторних годин	У тому числі			Сам. робота
			Лекц.	Лабор.	Семін. (практ.)	
4	120	48	32	-	16	72

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Курс (рік навчання)	Семестр	Цикл підготовки	Нормативна/вибіркова
3	6	професійна	вибіркова

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Страховання» є формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо застосування конкретних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній в умовах ринкової економіки.

Завдання навчальної дисципліни

- з'ясування об'єктивної необхідності і сутності страхових послуг, які надаються як фізичним так і юридичним особам;
- засвоєння методів організації роботи страховика щодо реалізації страхових послуг;
- розгляд умов надання страхових послуг у галузі особистого, майнового страхування та страхування відповідальності;
- опанування організаційними засадами фінансової діяльності страхових компаній.

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- об'єктивну необхідність, сутність, функції, принципи і роль страхування в умовах ринкової економіки;
- організацію та шляхи розвитку страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності;
- умови особистого, майнового страхування, страхування відповідальності, перестраховання з позицій вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- особливості та шляхи удосконалення фінансової діяльності страховиків.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- визначити показники збитковості страхової суми;
- розробляти розрахунки тарифних нетто-ставок і брутто-ставок, показників фінансової стійкості страхових компаній;
- визначити суму страхових платежів;
- розрахувати страхове відшкодування і показники фінансової стійкості страхових компаній;
- складати страховий договір та проводити розрахунки по ньому.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент освіти програма: Логістика вивчення дисципліни «Страховання» сприяє формуванню **компетентностей та програмних результатів навчання:**

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Оперативне і тактичне управління логістичними процесами підприємства, організація комплексного логістичного обслуговування споживачів, організація операційної логістичної діяльності

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 16*. Здатність ставити і вирішувати завдання із синхронізації, координації та інтеграції логістичних процесів у функціональних областях логістики

СК 18*. Здатність формулювати і вирішувати завдання з управління матеріальними та супутніми потоками в логістичних системах, визначати вимоги до транспорту, систем зберігання і складської обробки вантажів, приймати рішення щодо їх вибору;

СК 19*. Здатність організації постачання матеріальних ресурсів, збуту готової продукції, управління запасами та логістичної підтримки виробничих та допоміжних процесів.

СК21*. Здатність проектувати логістичні системи, розробляти і впроваджувати логістичні проекти, інноваційні бізнес-плани, стартап-проекти, запроваджувати тендери на комплексне логістичне обслуговування.

СК22*. Здатність проявляти професійні навички фахівців з логістики у сфері надання гуманітарної допомоги у кризових ситуаціях різної природи та динаміки, прогнозувати ризики та управляти ланцюгами поставок в гуманітарних операціях.

СК23*. Здатність оцінювати потенційні природні та військові загрози, підвищувати свою компетентність у сфері знань гуманітарних процедур, гуманітарного права, співробітництва з регіональними та державними органами влади, соціально-психологічними умовами гуманітарної допомоги.

Програмні результати навчання:

РН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

РН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

РН 18.* Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій у сфері управління логістичною діяльністю та ланцюгами постачань.

РН 20*. Здатність здійснення оптимізації організаційно-технологічних аспектів управління закупівлями матеріальних ресурсів, логістичної підтримки виробничих процесів, збуту готової продукції, управління запасами, транспортування і вантажопереробки, складування та логістичного сервісу.

РН 21*. Використовувати навички володіння інформаційними технологіями та інформаційними системами, методиками електронного документообігу для управління логістичними процесами та ланцюгами поставок військових та спеціальних операцій в режимі реального часу, релокації виробництва продукції.

РН 22*. Здатність застосовувати знання концептуальних засад логістики, специфіки логістичної діяльності підприємств різних галузей економіки для відбудови транспортно-логістичної інфраструктури країни і налагодження альтернативних шляхів постачання товарно-матеріальних цінностей у виробництві, транспорті та агропромисловому секторі економіки.

РН 23*. Здатність запроваджувати методи оптимізації управління логістичними проектами, використовувати інструменти логістичного забезпечення з проведенням гуманітарної допомоги, а також ефективного управління міжнародними ланцюгами постачання необхідних для перемоги матеріалів та техніки.

ПЛАН КУРСУ

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ			
Тема №1. Історичний розвиток страхування, сутність та роль.	4	-	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: <ol style="list-style-type: none"> 1) Історичні аспекти виникнення страхування та еволюція його розвитку. 2) Необхідність страхування та його роль в умовах ринкової економіки. 3) Місце та роль страхування в фінансових системах розвинутих країн. 4) Порівняльна характеристика розвитку 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання, підготовка реферату, проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм. 4. Виконання тестових завдань для самоперевірки
Тема № 2. Класифікація страхування	4	2	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: <ol style="list-style-type: none"> 1) Історичні етапи розвитку та виникнення видів страхування. 2) Характеристика періодів становлення та розвитку страхового ринку України. 3) Аналітичний огляд розвитку окремих галузей страхування в Україні. 4) Особливості класифікації страхування в країнах Європи 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання, підготовка реферату, проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм. 4. Виконання тестових завдань для самоперевірки
Тема № 3. Страхові ризики, зміст та оцінка.	4	2	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Роль та місце ризиків у страхуванні. <ol style="list-style-type: none"> 1) Специфіка ризиків в особистому страхуванні та можливість їх страхування. 2) Оцінка ризиків у майновому страхуванні. 3) Характеристика ризиків у страхуванні відповідальності. 4) Методи оцінки страхових ризиків у міжнародній практиці 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання, підготовка реферату, проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм. 4. Виконання тестових завдань на сайті підтримки навчальних програм.
Тема № 4. Особисте, майнове та страхування відповідальності	4	2	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: <ol style="list-style-type: none"> 1) Проблеми розвитку страхування життя на вітчизняному страховому ринку. 2) Актуальні аспекти розвитку комерційного пенсійного страхування в Україні. 3) Механізм функціонування та розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні (нормативно-правове, організаційне, інституційне)

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
			<p>забезпечення).</p> <p>4) Класифікація майнового страхування: ознаки та характеристика.</p> <p>5) Аналіз динаміки та структури майнового страхування в Україні за останні 5 років.</p> <p>6) Проблеми та перспективи розвитку майнового стралогістичних систем управління якістю.</p> <p>3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання, підготовка реферату, проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.</p> <p>4. Виконання тестових завдань на сайті підтримки навчальних програм.</p>
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ			
Тема № 5. Характеристика страхового ринку	4	2	<p>1. Опрацювання лекційного матеріалу,</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань:</p> <p>1) Характеристика етапів становлення страхового ринку України.</p> <p>2) Сучасний стан страхового ринку України та перспективи його розвитку.</p> <p>3) Аналіз галузевої структури страхового ринку України за останні роки.</p> <p>4) Місце та роль іноземних страховиків на страховому ринку України..</p> <p>5) Порівняльна характеристика страхових ринків України та країн Європейського Союзу.</p> <p>3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання, підготовка реферату, проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.</p> <p>4. Виконання тестових завдань для самоперевірки</p>
Тема № 6. Організація та управління страховою діяльністю	4	2	<p>1. Опрацювання лекційного матеріалу,</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань:</p> <p>1) Особливості страхової діяльності як специфічного виду підприємництва.</p> <p>2) Переваги та недоліки типів організаційної структури страховика.</p> <p>3) Напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування.</p> <p>4) Зарубіжний досвід державного регулювання страхової діяльності.</p> <p>5) Порівняльна характеристика державного регулювання страхової діяльності в Україні та країнах Європейського Союзу</p> <p>3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання, підготовка реферату, проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.</p> <p>4. Виконання тестових завдань для самоперевірки</p>
Тема № 7. Методичні основи розрахунку тарифних ставок	4	2	<p>1. Опрацювання лекційного матеріалу,</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань:</p> <p>1) Необхідність актуальних розрахунків у страхуванні.</p> <p>2) Напрями формування ефективної тарифної політики страховика.</p> <p>3) Фактори впливу на розмір нетто-тарифу за ризиковими видами страхування.</p> <p>4) Особливості формування тарифних ставок за</p>

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
			<p>договорами страхування життя.</p> <p>5) Особливості формування попиту на страхову послугу як специфічний товар</p> <p>3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання, підготовка реферату, проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.</p> <p>4. Виконання тестових завдань для самоперевірки</p>
Тема № 8. Перестраховування	4	2	<p>1. Опрацювання лекційного матеріалу,</p> <p>2. Самостійне опрацювання теоретичних питань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Необхідність перестраховування як бізнес-процес страховика. 2) Тенденції розвитку ринку перестраховування в Україні. Особливості співстрахування та доцільність його використання. 3) Аналіз операцій перестраховування вітчизняними страховиками. 4) Страхові пули: ознаки, особливості та види. <p>3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури; виконання індивідуального завдання, підготовка реферату, проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.</p> <p>4. Виконання тестових завдань на сайті підтримки навчальних програм</p> <p>5. Підготовка до модульної контрольної роботи за темами 5- 8</p>
Залік		2	
Всього	32	16	

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Страхування» використовуються наступні види контролю:

1. Поточний контроль – здійснюється протягом семестру шляхом опитування на практичних заняттях, перевірки виконання тестових завдань, модульних контрольних робіт тощо. За змістом він включає перевірку ступеню засвоєння студентом навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та практичного заняття, уміння самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислювати зміст теми, уміння публічно та письмово представити певний матеріал, а також виконання завдань самостійної роботи та написання курсової роботи..

2. Підсумковий семестровий контроль – здійснюється у формі письмового заліку відповідно до графіку освітнього процесу шляхом визначення ступеню засвоєння студентом навчальної дисципліни за результатами виконання обов’язкових завдань поточного (модульного) контролю.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ». Результати поточного контролю здобувачів вищої освіти є складовими елементами підсумкової оцінки з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання під час навчальних занять та самостійної роботи												Сума
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1						ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2						
T1	T2	T3	T4	P1	МКР 1	T5	T6	T7	T8	P2	МКР 2	100
5	5	5	5	10	20	5	5	5	5	10	20	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Контрольний захід	Бали
Модуль №1	50
Теоретична підготовка	20
Домашні завдання (реферат)	10
Контрольна робота 1	20
Модуль №2	50
Теоретична підготовка	20
Домашні завдання (реферат)	10
Контрольна робота 2	20
Залік	
Разом	100

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про страхування : Закон України від 7 бер. 1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 лип. 2001 р. № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/435-15>

4. Методика формування резервів із страхування життя : затверджена розпорядженням Державної комісії, з регулювання ринків фінансових послуг України від 27 січн. 2004 р. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0198-04?lang=ru>

5. Методика формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя затверджена розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17 груд. 2004 р. № 3104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05>

6. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вер. 2008 р. № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>

7. Вимоги до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика : затверджені розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 4 лют. 2014 р. № 295. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0344-14>

8. Про страхування. Проект Закону України від 06.02.2015 р. № 1797-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53904

9. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 бер. 2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

10. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів) : затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 7 груд. 2016 р. № 913. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/913-2016-%D0%BF>

11. Додаткові вимоги до договорів страхування життя : затверджені розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 1 черв. 2017 р. № 2172. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-17>

12. Вимоги до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя : затверджені розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 14 лист. 2017 р. № 4258. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0101-18>

13. Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика : затверджене розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 7 черв. 2018 р. № 850. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/z0782-18>

14. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М. Страховий менеджмент : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2018. 252 с.

15. Безугла В. О., Постіл І. І., Шаповал Л. П. Страхування: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 582 с.

16. Говорушко Т. А., Стецюк В. М. Страхування: навч. посіб. За ред. Т. А. Говорушко. Львів: Магнолія 2006, 2014. 328 с.

17. Горбач Л. М., Кадебська Е. В. Страхування : Підручник. Київ : Кондор, 2016. 544 с.

18. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.

19. Журавльова Т. О., Дем'янчук М. А. Страхування : навч. посіб. Одеса, 2017. 296 с.

20. Плиса В.Й. Страхування: Підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ : Каравела, 2019. 512 с.

21. Попова Л.В., Марич М.Г., Федішин М.П. Міжнародне страхування: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 184 с.

22. Русул Л.В. Ризик-менеджмент у страхуванні: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. 83 с.

23. Русул Л.В., Федішин М.П., Лаврук Н.А. Страхування: від теорії до практики:

- навч. посіб. Камянець-Подільський: Аксіома, 2018. 288 с.
24. Страхування : Підручник. За ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання, 2008. 1019 с.
  25. Страхування : практикум: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. За ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання, 2011. 607 с.
  26. Терещенко Т.Є., Заволока Л.О., Пономарьова О.Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навч. посіб. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с.
  27. Ткаченко Н. В. Страхування: навч. посіб. Київ: ЛіраК, 2007. 376 с.
  28. Борисюк О. В. Імплементация зарубіжних моделей соціального страхування до вітчизняних реалій. Молодий вчений. Випуск №4.4.(44.4) квітень 2017. С.5-8.
  29. Борисюк О. В. Розвиток медичного страхування в Україні із використанням зарубіжного досвіду. Регіональна економіка та управління. №1 (27) лютий 2020 с. 4549.
  30. Борисюк О.В. Значення екологічного страхування в умовах загострення екологічної ситуації в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск №16. 2017. С.649- 654.
  31. Борисюк О. В., Стащук О. В. Основні фактори забезпечення фінансової стійкості національних страховиків. Development strategy of science and education: Collection of scientific articles. Fidelite editions, Namur, Belgique, 2017. p.155-159.
  32. Borysiuk O., Datsyuk-Tomchuk M., Lipovska-Makovetska N. Problems of development of insurance of market in modern conditions: Collection of scientific articles. - Actual scientific research, Rome, Italy.2018. p.111- 113. (Видання індексується РИИЦ).
  33. Страхування і страховий ринок. Фінанси України : навч. посібник / Карлін М. І., Івашко О. А., Проць Н. В. Київ: «Кондор», 2018. с. 285 - 302.
  34. Борисюк О. В. Пріоритети розвитку інтернет-страхування в умовах фінансових викликів. Інфраструктура ринку. Випуск 27, 2019 с.266-270.
  35. Борисюк О. В. Розвиток медичного страхування в Україні із використанням зарубіжного досвіду. Регіональна економіка та управління. №1 (27) лютий 2020 с. 4549.
  36. Внукова Н. М., Еременко Л. В., Успенко В. І. та ін. Страхування: теорія та практика: Навчальний посібник. 2-ге видання, перероблене та доповнене. -Харків: Бурун Книга, 2009. - 656 с.
  37. Вовчак О.Д. Страхування. Навч.посібник. Львів.: "Новий світ 2000", 2004.480 с.
  11. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. КНЕУ, 2007. 328 с.
  12. Говорушко Т.А. Страхові послуги. 2-е видання перероблене та доповнене: Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2008. 344 с.
  38. Фисун І.В. Страхування: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2011.240 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

39. <http://www.management.com.ua/ims/ims002.html> - інформація про систему планування матеріальних потреб виробництва (MRP).
40. <http://www.management.com.ua/qm.shtml> - концепція загального менеджменту якості.
41. Угода про асоціацію України з ЄС від 16.09.2014 р. [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – Офіц. веб-сайт. – Режим доступу : http://http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246581344/.
42. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
43. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2264-19#n815>
44. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128-20#Text>